

**PROTOKOLLI FAKULTATIV
I KONVENTËS KUNDËR TORTURËS DHE LLOJEVE TJERA TË TRAJTIMIT
BRUTAL, JONJERËZOR, NËNÇMUES OSE NDËSHKUES**

PREAMBULA

Shtetet aderuese në këtë Protokoll,

Duke konstatuar se tortura dhe llojet e tjera të trajtimit brutal, jonjerëzor, nënçmues ose ndëshkues janë të ndaluara dhe se të njëjtat përbëjnë shkelje të rënda të të drejtave të njeriut,

Të bindur se nevojiten masa të mëtutjeshme për t'i arritur qëllimet e Konventës kundër Torturës dhe Llojeve tjera të Trajtimit Brutal, Jonjerëzor, Nënçmues ose Ndëshkues (në tekstin e mëtejme Konventa) dhe për ta forcuar mbrojtjen, e personave të privuar nga liria, nga tortura dhe llojet e tjera të trajtimit brutal, jonjerëzor, nënçmues ose ndëshkues,

Duke rikujtuar se nenet 2 dhe 16 të Konventës detyrojnë çdo shtet aderues të marrë masa efektive për t'i parandaluar aktet e torturës dhe trajtimet e tjera brutale, jonjerëzore, nënçmuese apo ndëshkuese në çdo pjesë të territorit që është nën juridiksionin e tij,

Duke pranuar se shtetet e mbajnë përgjegjësinë kryesore për zbatimin e këtyre neneve, se përforcimi i mbrojtjes së njerëzve të privuar nga liria dhe respektimi i plotë i të drejtave të tyre të njeriut është përgjegjësi e përbashkët e të gjithëve dhe se organet ndërkombëtare të zbatimit i plotësojnë dhe i forcojnë masat nacionale,

Duke rikujtuar se parandalimi efektiv i torturës dhe trajtimeve tjera brutale, jonjerëzore, nënçmuese apo ndëshkuese kërkon arsimimin dhe kombinimin e masave të ndryshme ligjvënëse, administrative, gjyqësore dhe masave të tjera,

Duke rikujtuar gjithashtu se Konferenca Botërore për të Drejtat e Njeriut ka deklaruar qartë se përpjekjet për çrrënjosjen e torturës së pari duhet të përqendrohen mbi parandalimin, me ç'rast bëri thirrje për miratimin e Protokollit Fakultativ të Konventës, i cili ka për qëllim vendosjen e një sistemi parandalues përmes vizitave të rregullta në vendet e paraburgimit,

Të bindur se personat e privuar nga liria mund të mbrohen nga tortura dhe trajtimet e tjera brutale, jonjerëzore, nënçmuese ose ndëshkuese me anë të përforcimit të mjeteve jo-gjyqësore me karakter parandalues, mbi bazë të vizitave të rregullta nëpër vendet e paraburgimit,

Kanë rënë dakord si më poshtë:

PJESA I Parime të përgjithshme

Neni 1

Objektivi i këtij Protokoll është të vendoset sistemi i vizitave të rregullta të cilat do të realizohen nga organe të pavarura ndërkombëtare dhe nacionale në vendet ku personat janë privuar nga liria e tyre, me qëllim të parandalimit të torturës dhe trajtimeve tjera brutale, jonjerëzore, nënçmuese ose ndëshkuese.

Neni 2

1. Formohet Nënkomiteti për Parandalimin e Torturës dhe trajtimeve tjera brutale, jonjerëzore, nënçmuese ose ndëshkuese pranë Komitetit Kundër Torturës (në tekstin e mëtejme Nënkomiteti për Parandalim), i cili kryen funksionet e përcaktuara në këtë Protokoll.
2. Nënkomiteti për Parandalim funksionet e tij kryen në kuadër të Kartës së Kombeve të Bashkuara dhe i njëjti udhëhiqet nga qëllimet dhe parimet e përcaktuara në të, si dhe nga normat e Kombeve të Bashkuara të cilat kanë të bëjnë me trajtimin e personave të privuar nga liria.
3. Po ashtu, Nënkomiteti për Parandalim do të udhëhiqet nga parimet e konfidencialitetit, paanshmërisë, jo-selektivitetit, universalitetit dhe objektivitetit.
4. Nënkomiteti për Parandalim dhe shtetet aderuese do të bashkëpunojnë në implementimin e këtij Protokoll.

Neni 3

Secili shtet aderues do të formojë, caktojë ose mbajë në nivel nacional një ose disa organe për të kryer vizita për parandalimin e torturës dhe trajtimeve tjera brutale, jonjerëzore, nënçmuese apo ndëshkuese (në tekstin e mëtejme Mekanizmi Parandalues Nacional).

Neni 4

1. Secili shtet aderues, në përputhje me këtë Protokoll dhe përmes mekanizmave të përcaktuar nga neni 2 dhe 3, do të lejojë vizita në çdo vend që është nën juridiksionin dhe kontroll të tij ku personat janë privuar ose mund të privohen nga liria, ose mbi bazë të urdhrat të lëshuar nga organ publik ose me kërkesë të tij apo me pëlqim ose me dijen e organit përkatës (në tekstin e mëtejme vendet e parandalimit). Këto vizita do të realizohen me qëllim të forcimit, nëse është e nevojshme, të mbrojtjes së këtyre personave nga tortura dhe trajtimet e tjera brutale, jonjerëzore, nënçmuese ose ndëshkuese.

2. Në qëllimet e këtij Protokoll, privimi nga liria nënkupton çdo formë të paraburgimit ose burgimit, apo mbajtjes së personave në ambiente të mbyllura

publike ose private, ambiente të cilat personit nuk i lejohet t'i braktisë me dëshirë të tij, ndërkaq me urdhër gjyqësor, administrativ ose organ tjetër.

PJESA II Nënkomiteti për Parandalim

Neni 5

1. Nënkomiteti për Parandalim përbëhet nga dhjetë anëtarë. Pas ratifikimit ose aderimit të pesëdhjetë në këtë Protokoll, numri i anëtarëve të Nënkomitetit për Parandalim rritet në njëzetepesë.
2. Anëtarët e Nënkomitetit për Parandalim zgjidhen nga radhët e personave me karakter të lartë moral, me përvojë profesionale në fushën e zbatimit të drejtësisë dhe në veçanti në fushën e të drejtës penale, administrimit me burgje ose në kuadër të policisë, apo në fusha të ndryshme relevante të veprimit me persona të privuar nga liria.
3. Sa i përket përbërjes së Nënkomitetit për Parandalim detyrimisht duhet të merret parasysh shpërndarja e barabartë gjeografike dhe përfaqësimi i sistemeve të ndryshme civilizuese dhe juridike të shteteve aderuese.
4. Në lidhje me përbërjen e këtillë gjithashtu detyrimisht merret parasysh përfaqësimi i balancuar gjinor mbi bazë të parimeve të barazisë dhe mosdiskriminimit.
5. Nuk mund të ketë nga i njëjti shtet dy anëtarë si përfaqësues të Nënkomitetit për Parandalim.
6. Anëtarët e Nënkomitetit për Parandalim funksionet e tyre i kryejnë në mënyrë individuale, ata janë të pavarur e të paanshëm dhe në dispozicion për të shërbyer në mënyrë efikase si anëtarë të Nënkomitetit për Parandalim.

Neni 6

1. Çdo shtet aderues, në përputhje me paragrafin 2 të këtij neni, mund të nominojë deri në dy kandidatë të cilët i posedojnë kualifikimet dhe i përmbushin kërkesat e përcaktuara në nenin 5, me ç'rast do të japin informata të detajuara për kualifikimet e personave të nominuar.
2. (a) Kandidatët e nominuar duhet të posedojnë shtetësinë e shtetit që aderon në këtë Protokoll;

(b) Së paku njëri nga dy kandidatët duhet të ketë shtetësi të shtetit aderues i cili e nominon;

(c) Nuk mund të nominohen më shumë se dy shtetas nga shtet i caktuar aderues;

(ç) Përpara se shteti aderues të nominojë shtetas të një shteti tjetër aderues, ai do të kërkojë dhe paraprakisht duhet të merr pëlqim nga shteti përkatës aderues.

3. Së paku pesë muaj, para datës së takimit të shteteve aderuese për mbajtjen e zgjedhjeve, Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara u dërgon letër shteteve aderuese duke i thirrur që brenda tre muajve t'i paraqesin propozimet e tyre. Sekretari i Përgjithshëm do të paraqesë listë, sipas rendit alfabetik, të të gjithë personave të nominuar, me këtë rast duke i cekur shtetet aderuese të cilat i kanë nominuar.

Neni 7

1. Anëtarët e Nënkomitetit për Parandalim zgjidhen në mënyrën si vijon:

(a) Në radhë të parë vëmendje i kushtohet përmbushjes së kërkesave dhe kriterëve të parapara në nenin 5 të këtij Protokolli;

(b) Zgjedhjet e para do të mbahen jo më vonë se gjashtë muaj pas hyrjes në fuqi të këtij Protokolli;

(c) Shtetet aderuese me votim të fshehtë i zgjedhin anëtarët e Nënkomitetit për Parandalim;

(ç) Zgjedhjet për anëtarë të Nënkomitetit për Parandalim mbahen në mbledhjet e shteteve aderuese, të cilat organizohet në çdo dy vjet, ndërkaq të njëjtat i thërret Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara. Në këto mbledhje, për të cilat kuorumin e përbëjnë dy të tretat e shteteve aderuese, personat e zgjedhur si anëtarë të Nënkomitetit për Parandalim janë ata të cilët kanë marrë numrin më të madh të votave dhe shumicën absolute të votave të përfaqësuesve të shteteve aderuese të cilët janë të pranishëm dhe votojnë.

2. Nëse gjatë procesit zgjedhor dy shtetas të një shteti aderues janë kualifikuar për të shërbyer si anëtarë të Nënkomitetit për Parandalim, kandidati i cili merr numrin më të madh të votave do të shërbejë si anëtarë i Nënkomitetit për Parandalim. Kur shtetas të një shteti të njëjtë marrin numër të barabartë të votave zbatohet procedura e mëposhtme:

(a) Kur vetëm njëri nga kandidatët e tillë është propozuar nga shteti aderues, shtetas i të cilit është, ai kandidat do të shërbejë si anëtar i Nënkomitetit për Parandalim;

(b) Kur dy kandidatë propozohen nga shteti aderues shtetas të të cilit janë, mbahet votim i veçantë i fshehtë për të caktuar se cili nga ata shtetas do të bëhet anëtar;

(c) Kur nuk është nominuar asnjë kandidat nga shteti aderues, shtetas i të cilit është, mbahet votim i veçantë i fshehtë për të caktuar se cili kandidat do të bëhet anëtar.

Neni 8

Nëse një anëtar i Nënkomitetit për Parandalim ndërron jetë ose jep dorëheqje, ose nëse për ndonjë arsye tjetër më nuk mund t'i kryejë detyrat e tij, shteti aderues i cili e ka propozuar atë anëtarë, do të propozojë kandidat tjetër përkatës, i cili i posedon kualifikimet dhe i përmbush kërkesat e përcaktuara në nenin 5, duke e marrë parasysh nevojën për balancimin e kompetencave të fushave të ndryshme, për të shërbyer deri në mbledhjen e ardhshme të shteteve aderuese, nën kushtin që të miratohet nga shumica e shteteve aderuese. Miratimi do të merret në konsideratë vetëm në rast se gjysma ose shumica e shteteve aderuese nuk përgjigjen negativisht brenda gjashtë javësh pas marrjes së informatës së dërguar nga Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara për nominimin e propozuar.

Neni 9

Anëtarët e Nënkomitetit për Parandalim do të zgjidhen për mandat prej katër vitesh. Ata kanë të drejtë për rizgjedhje nëse nominohen përsëri. Mandati i gjysmës së anëtarëve të zgjedhur në zgjedhjen e parë përfundon në fund të vitit të dytë; menjëherë pas zgjedhjes së parë emrat e atyre anëtarëve zgjidhen me short nga Kryesuesi i mbledhjes, në përputhje me nenin 7, paragrafin 1 (ç).

Neni 10

1. Nënkomiteti për Parandalim i zgjedh nëpunësit e tij për mandat prej dy vjetësh. Ata kanë të drejtën e rizgjedhjes.

2. Nënkomiteti për Parandalim miraton Rregullore. Rregullorja, mes tjerash përcakton se:

(a) Gjysma e anëtarëve, plus një anëtar e përbëjnë kuorumin;

(b) Vendimet e Nënkomitetit për Parandalim miratohen me shumicën e votave të anëtarëve të pranishëm;

(c) Nënkomiteti për Parandalim punon në seanca të mbyllura.

3. Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara e thërret mbledhjen e parë të Nënkomitetit për Parandalim. Pas mbledhjes së parë, Nënkomiteti për Parandalim takohet ashtu siç është parashikuar me Rregullore. Nënkomiteti për Parandalim dhe Komiteti Kundër Torturës, të paktën një herë në vit, mbledhjet e tyre i mbajnë në të njëjtën kohë.

PJESA III

Mandati i Nënkomitetit për Parandalim

Neni 11

Nënkomiteti për Parandalim:

(a) I viziton vendet e përcaktuara në nenin 4 dhe u jep rekomandime shteteve aderuese në lidhje me mbrojtjen, e personave të privuar nga liria, nga tortura dhe llojet e tjera të trajtimit brutal, jonjerëzor, nënçmues ose ndëshkues;

(b) Në lidhje me mekanizmat parandalues nacionalë;

(I) Jep këshilla dhe u ndihmon shteteve aderuese, kur është e domosdoshme, për vendosjen e mekanizmave të këtillë;

(II) Realizon kontakte të drejtpërdrejta, nëse është e nevojshme edhe konfidenciale, me mekanizmat parandalues nacionalë dhe u ofron trajnime dhe ndihmë teknike me qëllim të forcimit të kapaciteteve të tyre;

(III) Jep këshilla dhe u ndihmon për vlerësimin e nevojave dhe mjeteve të nevojshme për forcimin e mbrojtjes, së personale të privuar nga liria, nga tortura dhe llojet e tjera të trajtimit brutal, jonjerëzor, nënçmues ose ndëshkues;

(IV) Jep rekomandime dhe pikëpamje shteteve aderuese me qëllim të forcimit të kapacitetit dhe të mandatit të mekanizmave parandalues nacionalë për parandalimin e torturës dhe llojeve të tjera të trajtimit brutal, jonjerëzor, nënçmues ose ndëshkues;

(c) Bashkëpunon, për parandalimin e torturës në përgjithësi, me organet dhe mekanizmat relevantë të Kombeve të Bashkuara, si dhe me institucionet ose organizatat ndërkombëtare, rajonale dhe nacionale, të cilat punojnë për forcimin e mbrojtjes, të të gjithë personave, nga tortura dhe llojet e tjera të trajtimit brutal, jonjerëzor, nënçmues ose ndëshkues.

Neni 12

Në mënyrë që t'i mundësojë Nënkomitetit për Parandalim përmbushjen e mandatit të tij, siç është përcaktuar në nenin 11, shtetet aderuese obligohen:

(a) Ta pranojnë Nënkomitetin për Parandalim në territorin e tyre dhe t'i lejojnë qasje në vendet e paraburgimit, ashtu siç është përcaktuar në nenin 4 të këtij Protokolli;

(b) T'i sigurojnë të gjitha informatat relevante të cilat Nënkomiteti për Parandalim mund t'i kërkojë në mënyrë që t'i vlerësojë masat të cilat duhet të miratohen për forcimin e mbrojtjes, së personave të privuar nga liria, nga tortura dhe llojet e tjera të trajtimit brutal, jonjerëzor, nënçmues ose ndëshkues;

(c) T'i nxisin dhe lehtësojnë kontaktet midis Nënkomitetit për Parandalim dhe mekanizmave parandalues nacionalë;

(ç) T'i shqyrtojnë rekomandimet e Nënkomitetit për Parandalim dhe të vendosin dialog me të për zbatimin e masave të mundshme.

Neni 13

1. Nënkomiteti për Parandalim do të vendos, në fillim me short, programin e vizitave të rregullta të shteteve aderuese, me qëllim që ta përmbush mandatin e vet, ashtu siç është përcaktuar në nenin 11.

2. Pas konsultimeve, Nënkomiteti për Parandalim do t'i njoftojë shtetet aderuese me programin e tij në mënyrë që ato të mund, pa vonesë, t'i bëjnë përgatitjet e nevojshme praktike për vizitat që do të kryhen.

3. Vizitat do të kryhen të paktën nga dy anëtarë të Nënkomitetit për Parandalim. Këta anëtarë mund të shoqërohen, nëse është e nevojshme, nga ekspertë me përvojë të shquar profesionale dhe me njohuri nga fushat e përfshira në këtë Protokoll, të cilët do të zgjidhen nga lista e ekspertëve të hartuar mbi bazë të propozimeve të dhëna nga shtetet aderuese, nga Zyra e Komisarit të Lartë të Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut dhe të Qendrës së Kombeve të Bashkuara për Parandalimin e Krimit Ndërkombëtar. Në hartimin e listës, shtetet aderuese përkatëse, do të propozojnë jo më shumë se pesë ekspertë nacionalë. Shteti aderues përkatës mund të kundërshtojë përfshirjen në vizitë të ndonjë eksperti të caktuar, me ç'rast Nënkomiteti për Parandalim do të propozojë një tjetër ekspert.

4. Nëse Nënkomiteti për Parandalim e konsideron të nevojshme, ai mund të propozojë vizitë të shkurtër follow-up (vizitë plotësuese) pas kryerjes së vizitës së rregullt.

Neni 14

1. Në mënyrë që t'i mundësojnë Nënkomitetit për Parandalim ta ushtrojë mandatin e tij, shtetet aderuese në këtë Protokollin ndërmarrin obligimin që të njëjtit t'i lejojnë:

a) Akses të pakufizuar në të gjitha informatat që kanë të bëjnë me numrin e personave të privuar nga liria në vendet e paraburgimit, ashtu siç është përcaktuar në nenin 4, si dhe numrin e vendeve të tilla dhe vendndodhjen e tyre;

b) Akses të pakufizuar në të gjitha informatat që kanë të bëjnë me trajtimin e këtyre personave, si dhe me kushtet e tyre të paraburgimit;

c) Sipas kushteve të përcaktuara më poshtë, në paragrafin 2, akses të pakufizuar në të gjitha vendet e paraburgimit dhe deri te instalimet dhe objektet e tyre;

ç) Mundësi për biseda private me personat e privuar nga liria pa dëshmitarë, personalisht ose me përkthyes, nëse konsiderohet e nevojshme, si dhe me çdo person tjetër për të cilin Nënkomiteti për Parandalim beson se mund të ofrojë informata të rëndësishme;

(d) Liria për të zgjedhur vendet të cilat Nënkomiteti dëshiron t'i vizitojë dhe personat me të cilët ai dëshiron të zhvillojë bisedë.

2. Kundërshtim për vizitë në një vend të caktuar të paraburgimit mund të bëhet vetëm mbi baza urgjente dhe bindëse që kanë të bëjnë me mbrojtjen nacionale, sigurinë publike, fatkeqësitë natyrore ose trazira serioze në vendin që duhet të vizitohet, të cilat përkohësisht pengojnë realizimin e vizitës së tillë. Një shtet-anëtar nuk do të thirret në gjendje të shpallur të jashtëzakonshme ekzistuese si shkak për të kundërshtuar një vizitë të tillë.

Neni 15

Asnjë organ e as zyrtar nuk do të urdhërojë, zbatojë, lejojë ose tolerojë kurrfarë sanksioni kundër cilit do qoftë personi ose organizate për shkak të komunikimit të çfarë do qoftë informacioni Nënkomitetit për Parandalim ose delegatëve të tij, qoftë ai informacion i vërtetë apo i rremë dhe asnjë personi ose organizate të tillë nuk do t'i shkaktohet dëm në ndonjë mënyrë tjetër.

Neni 16

1. Nënkomiteti për Parandalim në mënyrë konfidenciale do t'ia komunikojë rekomandimet dhe pikëpamjet e tij shtetit aderues dhe nëse është relevante edhe Mekanizmit Nacional Parandalues.

2. Nënkomiteti për Parandalim raportin e tij e publikon së bashku me të gjitha komentet e shtetit aderues përkatës, gjithmonë kur një gjë e tillë kërkohet nga ai nga ana e atij shteti aderues. Nëse shteti aderues e publikon një pjesë të raportit, atëherë Nënkomiteti për Parandalim mund ta publikojë raportin në tërësi ose në pjesë. Por, nuk do të publikohen kurrfarë të dhëna personale pa pëlqimin qartë të deklaruar të personit përkatës.

3. Nënkomiteti për Parandalim do ta prezantojë raportin vjetor për aktivitetet e tij para Komitetit Kundër Torturës.

4. Nëse shteti aderues refuzon bashkëpunimin me Nënkomitetin për Parandalim, në përputhje me nenet 12 dhe 14 ose refuzon ndërmarrjen e masave për përmirësimin e gjendjes në lidhje me rekomandimet e Nënkomitetit për Parandalim, Komiteti Kundër Torturës mundet, me kërkesë të Nënkomitetit për Parandalim, të vendos me shumicën e anëtarëve të tij, pasi paraprakisht shteti aderues të ketë pasur mundësi t'i paraqes qëndrimet e tij, të jep deklaratë publike për këtë çështje ose ta publikojë raportin e Nënkomitetit për Parandalim.

PJESA IV
Mekanizmi Parandalues Nacional

Neni 17

Secili shtet aderues mban, cakton ose formon, jo më vonë se një vit pas hyrjes në fuqi të këtij Protokollit ose pas ratifikimit apo aderimit, një ose disa mekanizma parandalues nacionalë për parandalimin e torturës në nivel vendas. Mekanizmat e formuar nga ana e njësive decentralizuese mund të emërtohen si mekanizma parandalues nacionalë për qëllimet e këtij Protokollit, nëse të njëjtit janë në përputhje me dispozitat e tij.

Neni 18

1. Shtetet aderuese u garantojnë pavarësi funksionale mekanizmave parandalues nacionalë, si dhe pavarësi personelit të tyre.
2. Shtetet aderuese i ndërmarrin masat e domosdoshme për tu siguruar se ekspertët e mekanizmit parandalues nacional i posedojnë aftësitë dhe njohuritë e nevojshme profesionale. Ata angazhohen për balancimin gjinor dhe përfaqësimin adekuat të grupeve etnike dhe pakicave në vend.
3. Shtetet aderuese angazhohen për t'i vënë në dispozicion resurset e nevojshme për funksionimin e mekanizmave parandalues nacionalë.
4. Gjatë formimit të mekanizmave parandalues nacionalë, shtetet aderuese vëmendje të veçantë duhet tu kushtojnë Parimeve që kanë të bëjnë me statusin e institucioneve nacionale për promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut.

Neni 19

Mekanizmave parandalues nacionalë do tu jepet, më së paku, kompetencë që:

(a) Rregullisht ta analizojnë trajtimin e personave të privuar nga liria në vendet e parandalimit, siç është përcaktuar në nenin 4, me qëllim të forcimit, nëse është e nevojshme, të mbrojtjes së tyre nga tortura dhe llojet e tjera të trajtimit brutal, jonjerëzor, nënçmues ose ndëshkues;

(b) Të japin rekomandime tek organet përkatëse me qëllim të përmirësimit të trajtimit dhe të kushteve të personave të privuar nga liria dhe parandalimit të torturës dhe llojeve tjera të trajtimit brutal, jonjerëzor, nënçmues ose ndëshkues, duke i marrë parasysh normat relevante të Kombeve të Bashkuara;

(c) Të paraqesin propozime ose vërejtje në lidhje me projekt-legjislacionin ekzistues.

Neni 20

Me qëllim që mekanizmave parandalues nacionalë t'u mundësohet ta kryejnë mandatin e tyre, shtetet aderuese të këtij Protokollit ndërmarrin obligimin që atyre t'u ofrojnë:

(a) Akses në të gjitha informatat të cilat kanë të bëjnë me numrin e personave të privuar nga liria në vendet e paraburgimit, të përcaktuara në nenin 4, si dhe numrin e vendeve dhe vendndodhjen e tyre;

(b) Akses në të gjitha informatat që kanë të bëjnë me trajtimin e këtyre personave, si dhe kushtet e tyre të paraburgimit;

(c) Akses në të gjitha vendet e paraburgimit dhe instalimet e tyre dhe objektet;

(ç) Mundësi për të biseduar pa mbikëqyrje me personat e privuar nga liria, pa dëshmitarë edhe atë ose personalisht ose me përkthyes, nëse konsiderohet e nevojshme, si dhe me çdo person tjetër për të cilin mekanizmin parandalues nacional beson se mund të ofrojë informacione relevante.

(d) Liri për t'i zgjedhur vendet të cilat Nënkomiteti për Parandalim dëshiron t'i vizitojë dhe personat me të cilët dëshiron të bisedojë;

(dh) Të drejtën e kontakteve me Nënkomitetin për Parandalim, atij t'i dërgohen informacionet dhe me të njëjtin të mbahen takime.

Neni 21

1. Asnjë organ i qeverisë e as funksionar nuk do të urdhërojë, aplikojë, lejojë ose tolerojë kurrfarë sanksioni kundër cilit do qoftë person ose organizatë për komunikim të çfarë do qoftë informacioneve mekanizmit nacional parandalues, pa marrë parasysh nëse ato janë të rreme ose të vërteta, dhe asnjë person ose organizatë e tillë nuk do të dëmtohet në asnjë mënyrë tjetër.

2. Informacionet konfidenciale të mbledhura nga mekanizmi parandalues nacional janë të privileguara. Nuk do të publikohen kurrfarë të dhëna personale pa pëlqimin qartë të deklaruar të personit përkatës.

Neni 22

Organet kompetente të shteteve aderuese përkatëse i shqyrtojnë rekomandimet e mekanizmit parandalues nacional dhe me të njëjtin vendosin dialog për zbatimin e mundshëm të masave.

Neni 23

Shtetet aderuese në këtë Protokoll obligohen t'i publikojnë dhe t'i shpërndajnë raportet vjetore të mekanizmave parandalues nacionalë.

PJESA V

Deklarata

Neni 24

1. Pas ratifikimit, shtetet aderuese mund të paraqesin deklaratë, me të cilën shtyhet implementimi i detyrimeve të tyre ose sipas Pjesës III ose Pjesës IV të këtij Protokolli.
2. Kjo shtyrje do të vlejë maksimum për tre vjet. Pas justifikimit të detyrueshëm nga shteti aderues dhe pas konsultimit me Nënkomitetin për Parandalim, Komiteti Kundër Torturës mund ta vazhdojë këtë periudhë edhe për dy vite të tjera.

PJESA VI

Dispozita financiare

Neni 25

1. Shpenzimet që rezultojnë nga puna e Nënkomitetit për Parandalim, për implementimin e këtij Protokollit, mbulohen nga Kombet e Bashkuara.
2. Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara e siguron personelin e nevojshëm dhe kapacitetet për kryerjen efektive të funksioneve të Nënkomitetit për Parandalim, sipas këtij Protokolli.

Neni 26

1. Formohet fond i posaçëm, në përputhje me procedurat relevante të Asamblesë së Përgjithshme, i cili do të udhëhiqet konform rregullave financiare dhe dispozitave të Kombeve të Bashkuara, në mënyrë që të ndihmohet financimi i implementimit të rekomandimeve të dhëna nga Nënkomiteti për Parandalim pas vizitës së një shteti aderues të caktuar, si dhe për programet arsimore të mekanizmave parandalues nacionalë.
2. Fondi i posaçëm mund të financohet përmes kontributeve vullnetare nga qeveritë, organizatat ndërqeveritare dhe joqeveritare dhe subjekte të tjera private ose publike.

PJESA VII
Dispozita përfundimtare

Neni 27

1. Ky Protokoll është i hapur për nënshkrim nga çdo shtet që e ka nënshkruar Konventën.
2. Ky Protokoll i nënshtrohet ratifikimit nga çdo shtet që e ka ratifikuar ose ka aderuar në Konventë. Instrumentet e ratifikimit depozitohen pranë Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara.
3. Ky Protokoll është i hapur për aderim për çdo shtet i cili e ka ratifikuar ose ka aderuar në Konventës.
4. Aderimi bëhet përmes depozitimit të instrumentit për aderim pranë Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara.
5. Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara do t'i informojë të gjitha shtetet, të cilat e kanë nënshkruar këtë Protokoll ose kanë aderuar në të, për depozitimin e çdo instrumenti të ratifikimit ose të aderimit.

Neni 28

1. Ky Protokoll hyn në fuqi në datën e tridhjetë pas datës së depozitimit pranë Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara në instrumentin e njëzetë për ratifikim ose për aderim.
2. Për çdo shtet, i cili e ratifikon këtë Protokoll ose aderon në të njëjtin, pas depozitimit pranë Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara në instrumentin e njëzetë për ratifikim ose aderim, ky Protokoll hyn në fuqi në ditën e tridhjetë pas datës së depozitimit të instrumentit për ratifikim ose aderim nga ana e shtetit përkatës.

Neni 29

Dispozitat e këtij Protokoll vlejné për të gjitha pjesët e shteteve federale pa kurrfarë kufizime ose përjashtime.

Neni 30

Nuk do të bëhen kurrfarë rezerva në lidhje me këtë Protokoll.

Neni 31

Dispozitat e këtij Protokoll nuk do të ndikojné mbi detyrimet e shteteve aderuese ndaj cilës do qoftë konventë rajonale me të cilën inkorporohet sistemi i vizitave në vendet e paraburgimit. Nënkomiteti për Parandalim dhe organet e

formuara sipas konventave të tilla rajonale inkurajohen që të konsultohen dhe të bashkëpunojnë në mënyrë që të shmanget dyfishimi, ndërkaq objektivat e këtij Protokollit të avancohen në mënyrë më efektive.

Neni 32

Dispozitat e këtij Protokollit nuk do të ndikojnë mbi detyrimet e shteteve aderuese ndaj katër Konventave të Gjenevës, të datës 12.08.1949 dhe Protokollit Plotësues të të njëjtave, të datës 08.06.1977, e as mbi mundësinë e qasjes së çdo shteti aderues për ta autorizuar Komitetin Ndërkombëtar të Kryqit të Kuq për t'i vizituar vendet e parburgimit në situata të cilat nuk janë përfshirë me të drejtën ndërkombëtare humanitare.

Neni 33

1. Çdo shtet aderues në çdo kohë mund të heq dorë nga ky Protokoll përmes njoftimit me shkrim drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara, i cili më tej do t'i njoftojë shtetet e tjera aderuese në këtë Protokoll dhe Konventë. Heqja dorë hynë në fuqi një vit prej datës së marrjes së njoftimit nga ana e Sekretarit të Përgjithshëm.

2. Heqja dorë nuk do të ndikojë në lirimin e shtetit aderues nga detyrimet e saj konform këtij Protokollit në lidhje me ndonjë akt ose situatë e cila mund të ndodhë para datës së hyrjes në fuqi të heqjes dorë, apo për veprimet të cilat Nënkomiteti për Parandalim ka vendosur ose mund të vendos t'i ndërmerr në lidhje me shtetin aderues përkatës, gjithashtu heqja dorë nuk e vë në pikëpyetje, në çfarë do qoftë mënyre, vazhdimin e shqyrtimit të çdo çështjeje të cilën Nënkomiteti për Parandalim tanimë e shqyrton para datës së hyrjes në fuqi të heqjes dorë.

3. Pas datës së hyrjes në fuqi të heqjes dorë të shtetit aderues, Nënkomiteti për Parandalim nuk do të fillojë me shqyrtimin e çfarë do qoftë çështjeje të re që ka të bëjë me atë shtet.

Neni 34

1. Çdo shtet aderues në këtë Protokoll mund të propozojë amendament dhe të njëjtin t'ia paraqes Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara. Më pas, Sekretari i Përgjithshëm amendamentin e propozuar do tua dërgojë shteteve aderuese në këtë Protokoll me kërkesë që ato ta njoftojnë se a janë dakord për mbajtjen e një konference të shteteve aderuese me qëllim që të shqyrtohet dhe votohet sipas propozimit. Në rast se brenda katër muajve, nga data e njoftimit të këtillë, më së paku një e treta e shteteve aderuese deklarohet pozitivisht për një konferencë të tillë, Sekretari i Përgjithshëm e thërret konferencën nën patronazhin e Kombeve të Bashkuara. Çdo amendament, i miratuar me shumicën e dy të tretave të shteteve-aderuese të cilat janë të pranishme dhe votojnë, dërgohet për miratim nga Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara deri te të gjitha shtetet aderuese.

2. Amendamenti i miratuar, në përputhje me paragrafin 1 të këtij neni, hyn në fuqi pasi të jetë miratuar me shumicën prej dy të tretave të shteteve aderuese të këtij Protokollit, konform proceseve të tyre përkatëse kushtetuese.

3. Kur amendamentet hyjnë në fuqi, ato janë të detyrueshëm për shtetet aderuese të cilat i kanë miratuar të njëjtit, ndërkaq shtetet e tjera aderuese edhe më tej obligohen me dispozitat e këtij Protokollit dhe çdo amendament paraprak të cilin ata e kanë miratuar.

Neni 35

Anëtarëve të Nënkomitetit për Parandalim dhe të mekanizmave parandalues nacionalë u akordohen privilegje dhe imunitete të tilla të cilat do t'u nevojiten për t'i kryer funksionet e tyre. Anëtarëve të Nënkomitetit për Parandalim u jepen privilegje dhe imunitete të përcaktuara në nenin 22 të Konventës mbi Privilegjet dhe Imunitetet të Kombeve të Bashkuara, të datës 13.02.1946, varësisht nga dispozitat e nenit 23 të kësaj Konvente.

Neni 36

Gjatë vizitës së një shteti aderues, anëtarët e Nënkomitetit për Parandalim, duke mos i vënë në pikëpyetje dispozitat dhe qëllimet e këtij Protokollit, si dhe privilegjet e imunitetet e tilla që mund t'i gëzojnë:

(a) i respektojnë ligjet dhe rregullat e vendit që vizitohet;

(b) përmbahen nga çdo lloj veprimi ose aktiviteti që nuk është në pajtim me natyrën e paanshme ndërkombëtare të detyrave të tyre.

Neni 37

1. Ky Protokoll, tekstet e të cilit në arabisht, kinezisht, anglisht, frëngjisht, rusisht dhe spanjisht janë njësoj autentike, depozitohet pranë Sekretarit të Kombeve të Bashkuara.

2. Sekretari i Përgjithshëm i Organizatës së Kombeve të Bashkuara do t'u dorëzojë të gjitha shteteve nga një kopje të vërtetuar të këtij Protokollit.